

patrem meum: qui vestram amicitiam diligenter colerent, eos multum laborem suscipere; caeterum ex omnibus maxime tutos esse. Quod in familia nostra fuit, praestitit, ut in omnibus bellis adesset vobis: nos, uti per otium tuti simus, in manu vestra est, P. C. Pater nos duos fratres reliquit: tertium Jugurtham, beneficiis suis, ratus est nobis conjunctum fore. Alter eorum necatus, alter, ipse ego manus impias vix effugi. Quid agam? aut quo potissimum infelix accedam? Generis praesidia omnia extincta sunt: pater, uti necesse erat, naturae concessit: fratri, quem minime decuit, propinquus per scelus vitam eripuit: affines, amicos, propinquos ceteros meos, alium alia clades oppressit: capti ab Jugurtha, pars in crucem acti, pars bestiis objecti sunt: pauci, quibus relicta est anima, clausi in tenebris, cum moerore et luctu, morte graviolem vitam exigunt. Si omnia, quae aut amisi, aut ex necessariis adversa facta sunt, incolumia manerent: tamen, si quid ex improvise mali accidisset, vos implorarem, P. C. quibus, pro magnitudine imperii, jus et injurias omnes curae esse decet. Nunc vero exul patria, domo, solus atque omnium honestarum rerum egens, quos accedam, aut quos appellem? Nationesne, an reges, qui omnes familiae nostrae, ob vestram amicitiam infesti sunt? An quoquam mihi adire licet, ubi non majorum meorum hostilia monumenta plurima sint? aut quisquam nostri misereri potest, qui aliquando vobis hostis fuit? Postremo Masinissa nos ita instituit, P. C. ne quem coleremus, nisi populum Romanum, ne societates, ne foedera nova acciperemus: abunde magna praesidia nobis in vestra amicitia fore: si huic imperio fortuna mutaretur, una occidendum nobis esse. Virtute ac diis volentibus magni estis et opulenti: omnia secunda et obedientia sunt, quo facilius sociorum injurias curare licet. Tantum illud vereor, ne quos privata amicitia Jugurthae, parum cognita, transversos agat: quos ego audio maxima ope niti, ambire, fatigare vos singulos, ne quid de absente, incognita caussa,